

Prava deteta su ljudska prava

Svi pojmovi upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu u ovom tekstu odnose se podjednako na lica muškog i ženskog roda.

Vodič za čitanje Opšteg komentara Komiteta za prava deteta br. 13 (2011): Pravo deteta na slobodu od svih oblika nasilja

O čemu govori Opšti komentar br. 13?

Opšti komentar br. 13 tumači član 19. Konvencije o pravima deteta, koji garantuje pravo svakog deteta na zaštitu od svih oblika fizičkog ili psihičkog nasilja, povređivanja ili zlostavljanja, zanemarivanja ili nemarnog postupanja, maltretiranja ili eksploatacije, uključujući seksualno zlostavljanje.

Komiteta naglašava da nijedan oblik nasilja nad decom nije opravdan i da se svaki oblik nasilja može sprečiti. Istovremeno, objašnjava obaveze država da uspostave sveobuhvatan sistem prevencije, zaštite, podrške i odgovornosti zasnovan na pravima deteta.

Zašto je ovaj Opšti komentar važan?

Nasilje nad decom predstavlja jedno od najtežih kršenja prava deteta i može imati dugotrajne posledice po fizički, psihički, emocionalni i socijalni razvoj deteta.

Ovaj Opšti komentar pokazuje da zaštita dece od nasilja nije samo pitanje socijalne zaštite ili krivičnog prava, već zajednička odgovornost svih sistema koji rade sa decom – porodice, obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, pravosuđa, policije i drugih institucija.

Ključne poruke

- Nijedan oblik nasilja nad decom nije opravdan.
- Svaki oblik nasilja nad decom može se sprečiti.
- Zaštita od nasilja obuhvata prevenciju, rano prepoznavanje, prijavljivanje, upućivanje, istragu, zaštitu, lečenje, oporavak, rehabilitaciju i reintegraciju.
- Dete je nosilac prava i ima pravo da bude saslušano u svim postupcima koji ga se tiču.
- Najbolji interesi deteta moraju biti od prvenstvenog značaja u svim merama zaštite.
- Država snosi krajnju odgovornost za uspostavljanje delotvornog sistema zaštite dece od svih oblika nasilja.

Na šta posebno obratiti pažnju?

Ovaj Opšti komentar daje široko tumačenje pojma nasilja. Pored fizičkog nasilja, obuhvata psihičko nasilje, zanemarivanje, seksualno zlostavljanje i iskorišćavanje, štetne prakse, vršnjačko nasilje, nasilje u digitalnom okruženju, nasilje u obrazovnim i drugim ustanovama, kao i propuste države da obezbedi odgovarajuću zaštitu deteta.

Posebno je značajno što Komitet naglašava potrebu za koordinisanim sistemom zaštite u kojem svi nadležni sektori sarađuju i zajednički deluju u najboljem interesu deteta.

Ko treba da pročita ovaj Opšti komentar?

Ovaj Opšti komentar posebno je namenjen:

- donosiocima odluka;
- sudijama, tužiocima i advokatima;
- zaposlenima u centrima za socijalni rad;
- policijskim službenicima;
- zdravstvenim radnicima;
- zaposlenima u obrazovanju;
- organizacijama civilnog društva;
- istraživačima i studentima;
- svima koji učestvuju u zaštiti prava deteta.

Posebno se dalje čitanje preporučuje:

- Konvencija o pravima deteta – čl. 3, 12, 19, 24, 28, 34, 37 i 39.
- Opšti komentar Komiteta za prava deteta br. 8 (Pravo deteta na zaštitu od telesnog kažnjavanja i drugih okrutnih ili ponižavajućih oblika kažnjavanja).
- Opšti komentar br. 12 (Pravo deteta da bude saslušano).
- Opšti komentar br. 14 (Pravo deteta da njegovi najbolji interesi budu od prvenstvenog značaja).
- Opšti komentar br. 25 (Prava deteta u vezi sa digitalnim okruženjem).
- Fakultativni protokoli uz Konvenciju, kada su relevantni za zaštitu dece od nasilja.

I, kao kod GC 9, završila bih vodič kratkom porukom:

Ključna poruka

Nijedno dete ne sme da trpi nasilje. Zaštita od nasilja nije samo reakcija kada se ono dogodi, već obaveza države i društva da stvore okruženje u kojem svako dete može da odrasta bez straha, uz poštovanje svog dostojanstva, integriteta i svih prava garantovanih Konvencijom.

*Ovaj materijal objavljen je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za njegovu sadržinu odgovoran je isključivo Uzički centar za prava deteta i on nužno ne odražava zvanične stavove Evropske unije.

Svi pojmovi upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu u ovom tekstu odnose se podjednako na lica muškog i ženskog roda.